

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO PATVIRTINIMO, ĮSIGALIOJIMO IR
ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO NR. IX-743 153 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIIP-4003“ (toliau – Projektas) (TAP-17-688; TAIS NR. 17-6441(2))**

2017-06-01 Nr. NV-1369

Vilnius

Projekto rengėjas: Teisingumo ministerija.

Projekto tikslas: pateikti Seimui Vyriausybės išvadą dėl Seimo narių Valerijaus Simulik ir Eduardo Šablinsko pateikto Civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. IX-743 153 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4003 (toliau – įstatymo projektas), kuriuo siūloma, svarstant procesinius klausimus rašytinio proceso tvarka, įteisinti dalyvaujančių byloje asmenų galimybę dalyvauti bylos nagrinėjime, jei jie to pageidauja.

Dabartinė situacija:

Šiuo metu civiliniame procese yra skiriamos dvi bylos nagrinėjimo formos – žodinė ir rašytinė. Teismo posėdžio forma yra žodinis procesas, kai į teismo posėdį kviečiami dalyvaujantys byloje asmenys. Į rašytinį procesą šalys nėra kviečiamos ir jame nedalyvauja, tačiau yra informuojamos apie bylos nagrinėjimo datą ir vietą. Šalims teisė būti išklausytoms užtikrinama raštu.

Siūloma įteisinti dalyvaujančių byloje asmenų galimybę dalyvauti nagrinėjant bylą rašytinio proceso tvarka, jeigu jie to pageidauja.

Projekto esmė: siūloma Vyriausybei nepritarti įstatymo projektui dėl šių priežasčių:

- **Dalyvaujančių byloje asmenų kvietimas į teismo posėdį, kai vyksta bylos nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka, neatitiktų rašytinio proceso paskirties ir esmės. Rašytinio proceso paskirtis – užtikrinti greitą ir veiksmingą teismo procesą, kuriame remiamasi rašytiniais procesiniais dokumentais, rašytiniais įrodymais, netaikant įrodymų tyrimo žodžiu. Ši bylų nagrinėjimo forma sudaro galimybę įgyvendinti proceso koncentracijos, ekonomiško principus, užkerta kelią teisme vilkinti bylų nagrinėjimą, kartu bylų nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka sudaro sąlygas atsisakyti nereikalingų procesinių veiksmų, mažinti teismų darbo krūvį, taupyti valstybės biudžeto ir privačių subjektų lėšas, skiriamas byloms nagrinėti teisme.**

- **Civiliniame procese sistemiškai derinamas bylų nagrinėjimas žodinio proceso ir rašytinio proceso tvarka, reglamentuotos teismo posėdžių formos keitimo galimybės, suteikiant teismui diskrecijos teisę įvertinti, kokią teismo posėdžių formą tikslinga pasirinkti, siekiant tinkamai išnagrinėti bylą. Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas išbalansuotų Civilinio proceso kodekse įtvirtintų civilinio proceso principų (bylų nagrinėjimo teisme viešumo,**

koncentracijos, ekonomiškumo, asmens teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir kt.) suderinamumą ir neatitiktų teisėkūros tikslingumo, proporcingumo, efektyvumo, sistemiškumo principų, kurie skirti vientisai, nuosekliai, darniai ir veiksmingai teisės sistemai sukurti.

- Konstitucinio Teismo vertinimu, nuostata, kad apeliacinės instancijos teisme ir kasaciniame teisme bylą nagrinėjant rašytinio proceso tvarka dalyvaujantys byloje asmenys į teismo posėdį nekviečiami ir jame nedalyvauja, **neprieštarauja Konstitucijai**; Konstitucinis **viešo bylų nagrinėjimo teismuose principas gali būti užtikrinamas įvairiomis įstatymų leidėjo nustatytomis bylų nagrinėjimo teismuose formomis.**

- Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijose nurodyta, kad, siekiant užtikrinti greitą ir efektyvų apeliacinių bylų nagrinėjimą, **valstybėms siūloma riboti žodinio bylos nagrinėjimo atvejus, pavyzdžiui, daugiau taikyti rašytines procedūras.**

Derinimas: Projektas išvadoms gauti buvo pateiktas Teisėjų tarybai, Lietuvos advokatūrai, Lietuvos žmogaus teisių centrui, Žmogaus teisių stebėjimo institutui. **Teisėjų taryba ir Žmogaus teisių stebėjimo institutas Projektui pritarė.** Kitos institucijos išvadų nepateikė.

Atitiktis Vyriausybės programai: Projektas susijęs su septynioliktosios Vyriausybės programos nuostatomis, kuriomis išreiškiamas siekis sudaryti sąlygas spartesniam bylų nagrinėjimui teismuose.

Vyriausybės išvadą **vėluojama** pateikti Seimui.

Dalykinio ir teisinio vertinimo išvada: įvertinę Projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas:

1. Projekto 4 punkte, mūsų nuomone, pernelyg abstrakčiai užsimenama, kad dalyvaujantys byloje asmenys, nors ir nekviečiami į teismo posėdį ir jame nedalyvauja, vis dėlto turi įstatyme įtvirtintą galimybę dalyvauti nagrinėjant bylą, įgyvendindami Civilinio proceso kodekse jiems nustatytas procesines teises ir pareigas (pareikšti nušalinimus, teikti įrodymus, pateikti prašymus ir kt.). Siūlytume argumentus papildyti, nurodant, kaip (kokiomis priemonėmis ir kokiomis teisinėmis nuostatomis remiantis) aptariamose procesinėse teisėse gali būti realizuojamos, įgyvendinant asmenų teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir teismo posėdžio viešumą, pvz., pagal Civilinio proceso kodekso 133 straipsnio 3 dalį šalys pranešimais informuojamos apie bylos nagrinėjimo datą ir vietą, taip pat informuojamos apie teismo procesinius sprendimus (Civilinio proceso kodekso 275, 292 straipsniai).

2. Sistemiškai vertinant Projekto 5 punktą, siūlytina Projekto 5.1-5.8 papunkčius grupuoti (apjungti), siekiant neperrašyti daugelio Civilinio proceso kodekso normų, tačiau pateikiant apibendrintus pastebėjimus ir pavyzdžius dėl bylų nagrinėjimo žodinio ir (ar) rašytinio proceso tvarka.

Siūlome Projektą **svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje.**

2017-05-30

G-6086

Nr.

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2017-05-30 Nr. (1.5.) dt-433

Į 2017-05-03 Nr. S-51-1128

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO TEIKIMO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, vykdydama Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Vyriausybės kanclerio 2017 m. gegužės 3 d. rezoliucija Nr. S-51-1128, teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. IX-743 153 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4003“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projektu siūloma nepritarti Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. IX-743 153 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-4003 (toliau – Įstatymo projektas) dėl Nutarimo projekte nurodytų priežasčių.

Nutarimo projektas atitinka Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82.

Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų.

Nutarimo projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi ir Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276, 4 punktu, Nutarimo projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Nutarimo projektui į teisės sistemą įtraukti kitų teisės aktų priimti nereikės.

Nutarimo projektas išvados gauti buvo teiktas Teisėjų tarybai, Lietuvos advokatūrai, Lietuvos žmogaus teisių centrui, Žmogaus teisių stebėjimo institutui. Teisėjų taryba ir Žmogaus teisių stebėjimo institutas Nutarimo projektui pritarė. Kitos institucijos išvadų dėl Nutarimo projekto per Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto 1994 m. rugpjūčio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 728, 35 punkte nustatytą terminą nepateikė.

Dėl Nutarimo projekto konsultuotasi su visuomene, paskelbus Nutarimo projektą Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje. Pastabų ar pasiūlymų dėl Nutarimo projekto negauta.

Nutarimo projektą parengė Teisės sistemos departamento (direktorė Jurga Greičienė, tel. (8 5) 266 2998, el. paštas jurga.greiciene@tm.lt) Teisės sistemos vystymo skyriaus (vedėja Natalija Žilinskienė, tel. (8 5) 266 2934, el. paštas natalija.zilinskiene@tm.lt) patarėja Reda Gabrilavičiūtė, tel. (8 5) 266 2931, el. paštas reda.gabrilaviciute@tm.lt.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. IX-743 153 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4003“ projektas, 4 lapai.

2. Suinteresuotų institucijų raštų kopijos, 4 lapai.

Teisingumo ministrė

Milda Vainiutė

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO PATVIRTINIMO,
ĮSIGALIOJIMO IR ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO NR. IX-743 153 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-4003**

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2017 m. balandžio 28 d. sprendimo Nr. SV-S-229 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 2 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

Nepritarti Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. IX-743 153 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-4003 (toliau – įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – Konstitucinis Teismas) 2012 m. gruodžio 6 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (2002 m. vasario 28 d. redakcija) 153 straipsnio 2 dalies, 319 straipsnio 3 dalies, 352 straipsnio 3 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ nagrinėdamas klausimus, susijusius su bylų nagrinėjimu teismuose žodinio ar rašytinio proceso tvarka ir su dalyvaujančių byloje asmenų dalyvavimu teismo posėdyje, konstatavo, kad Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – Civilinio proceso kodeksas) 153 straipsnio (2002 m. vasario 28 d. redakcija) 2 dalis tiek, kiek joje buvo nustatyta, kad apeliacinės instancijos teisme ir kasaciniame teisme bylą nagrinėjant rašytinio proceso tvarka dalyvaujantys byloje asmenys į teismo posėdį nekviečiami ir jame nedalyvauja, neprieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijai (toliau – Konstitucija) ir pažymėjo, kad:

1.1. „Konstitucinis viešo bylų nagrinėjimo teisme principas lemia ir teismo posėdžio, kuriame nagrinėjama byla, viešumą. Siekdamas užtikrinti teismo posėdžio, kaip bylų nagrinėjimo teisme elemento, viešumą, įstatymų leidėjas teismo posėdžio tvarką turi reglamentuoti taip, kad būtų sudarytos sąlygos užtikrinti proceso dalyvių teisę pareikšti nuomonę visais byloje sprendžiamais klausimais bei visuomenės interesą būti informuoti apie teismo procesą ir priimamus sprendimus. <...> Konstitucijos 117 straipsnio 1 dalyje nėra *expressis verbis* įtvirtintų viešo ir (ar) neviešo (uždaro) bylų nagrinėjimo teismuose formų. Konstitucinis viešo bylų nagrinėjimo teismuose principas gali būti užtikrinamas įvairiomis įstatymų leidėjo nustatytais bylų nagrinėjimo teismuose formomis. Įstatymų leidėjo diskreciją saisto Konstitucija, *inter alia* 117 straipsnio 1 dalis, konstituciniai teisinės valstybės, teisingumo, protingumo principai.“ Tai reiškia, kad viešas bylų nagrinėjimas nėra savitiksliis, o viešo bylų nagrinėjimo teisme principas nėra absoliutus. Šis principas pagal Konstitucijos 117 straipsnio 1 dalį ribojamas privataus ar viešojo intereso apsaugos tikslais, o įstatymu gali būti ribojamas ir siekiant apsaugoti kitas konstitucines vertybes.

1.2. „<...> iš Konstitucijos, *inter alia* teisingumo principo, konstitucinės teisės kreiptis į teismą dėl pažeistų teisių ir laisvių gynimo, kyla teismo proceso greitumo ir veiksmingumo reikalavimas. Įstatymų leidėjas, reguliuodamas bylų nagrinėjimo teisme santykius, turi nustatyti tokį teisinį

reguliavimą, kuris sudarytų sąlygas bylą išnagrinėti ir sprendimą įvykdyti be nepateisinamų pertraukų, taip užkertant kelią teisme vilkinti bylą nagrinėjimą, *inter alia* asmenims piktnaudžiaujant procesinėmis teisėmis.“

1.3. „<...> pagal EŽTT jurisprudenciją pareiga rengti viešą bylos nagrinėjimą nėra absoliuti, žodinis bylos nagrinėjimas nėra būtinas, jeigu bylos šalis aiškiai atsisako tokios savo teisės ir jeigu byloje nėra viešojo intereso; bylos nagrinėjimas neprivalo būti žodinis ir tuo atveju, kai yra tam tikrų išskirtinių aplinkybių, pavyzdžiui, kai nėra tiriamos faktinės aplinkybės arba teisės klausimai, kurie negalėtų būti tinkamai išspręsti remiantis vien rašytine bylos medžiaga ir rašytiniais šalių paaiškinimais; žodinio teismo posėdžio atsisakymas antrojoje ir trečiojoje instancijose gali būti pateisinamas, jeigu pirmojoje instancijoje posėdis vyko žodinio nagrinėjimo forma.“

2. Europos Tarybos Ministrų Komiteto 1984 m. vasario 28 d. rekomendacijoje R (84) 5 „Dėl civilinio proceso principų, turinčių pagerinti teisingumo sistemos funkcionavimą“ nurodyta, kad teismui turi būti suteikta teisė, atsižvelgiant į bylos pobūdį, nuspręsti, kokį taikyti bylos nagrinėjimo modelį – žodinį, rašytinį ar mišrų (nurodytos rekomendacijos priedo 4 principas). Europos Tarybos Ministrų Komiteto 1995 m. vasario 7 d. rekomendacijoje R (95) 5 „Dėl apeliacinių sistemų ir procedūrų civilinėse ir komercinėse bylose įvedimo ir funkcionavimo tobulinimo“ nurodyta, kad, siekiant užtikrinti greitą ir efektyvų apeliacinių bylų nagrinėjimą, valstybėms siūloma riboti žodinio bylos nagrinėjimo atvejus, pavyzdžiui, daugiau taikyti rašytines procedūras (nurodytos rekomendacijos 6 straipsnio d punktas).

3. Civilinio proceso kodekso 153 straipsnyje reglamentuotos dvi teismo posėdžių formos: žodinis procesas ir rašytinis procesas. Vadovaujantis Civilinio proceso kodekso 153 straipsnio 1 dalimi, kai į teismo posėdį kviečiami dalyvaujantys byloje asmenys, teismo posėdžio forma yra žodinis procesas. Dalyvaujančių byloje asmenų kvietimas į teismo posėdį, kai vyksta bylos nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka, neatitiktų rašytinio proceso paskirties ir esmės. Rašytinio proceso paskirtis – užtikrinti greitą ir veiksmingą teismo procesą, kuriame remiamasi rašytiniais procesiniais dokumentais, rašytiniais įrodymais, netaikant įrodymų tyrimo žodžiu. Taigi, bylų nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka, nekviečiant dalyvaujančių byloje asmenų į teismo posėdį, sudaro galimybę įgyvendinti proceso koncentracijos, ekonomiškumo principus, užkerta kelią teisme vilkinti bylų nagrinėjimą (Civilinio proceso kodekso 7 straipsnis). Be to, įstatymo nurodytais atvejais bylų nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka sudaro sąlygas atsisakyti nereikalingų procesinių veiksmų, mažinti teismų darbo krūvį, taupyti valstybės biudžeto ir privačių subjektų lėšas, skiriamas byloms nagrinėti teisme.

4. Kai Civilinio proceso kodekso nurodytais atvejais teismo posėdžiai vyksta rašytinio proceso tvarka, dalyvaujantys byloje asmenys, nors ir nekviečiami į teismo posėdį ir jame nedalyvauja, vis dėlto turi įstatyme įtvirtintą galimybę dalyvauti nagrinėjant bylą, įgyvendindami Civilinio proceso kodekse jiems nustatytas procesines teises ir pareigas (pareikšti nušalinimus, teikti įrodymus, pateikti prašymus ir kt.). Taigi, kai teismo posėdžiai vyksta rašytinio proceso tvarka, yra įgyvendinama asmenų teisė į teisingą bylos nagrinėjimą ir teismo posėdžio viešumo principas.

5. Civilinio proceso kodekse sistemiškai derinamas bylų nagrinėjimas žodinio proceso ir rašytinio proceso tvarka, taip pat reglamentuotos teismo posėdžių formos keitimo galimybės, suteikiant teismui diskrecijos teisę įvertinti, kokią teismo posėdžių formą tikslinga pasirinkti, siekiant tinkamai išnagrinėti bylą, o tam tikrais atvejais įstatyme tiesiogiai įtvirtinta, kokia forma turi vykti teismo posėdžiai:

5.1. Civilinio proceso kodekso 153 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad procesinius klausimus, kurie turi būti nagrinėjami rašytinio proceso tvarka, teismas gali išnagrinėti žodinio proceso tvarka, pripažinęs, kad tai būtina.

5.2. Civilinio proceso kodekso 235 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta bendra taisyklė, kad byla nagrinėjama žodžiu. Civilinio proceso kodekso 235 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad rašytiniu arba į teismo posėdžio protokolą įrašytu šalių sutikimu, kuris gali būti atšauktas tik iš esmės pasikeitus procesinei padėčiai, teismas nutartimi turi teisę nuspręsti nagrinėti bylą rašytinio proceso tvarka. Byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka ir tais atvejais, kai pasirengimas nagrinėti bylą vyksta paruošiamųjų dokumentų būdu ir abi šalys paruošiamuosiuose dokumentuose pareiškia pageidavimą bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka. To paties straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad teismas, pripažinęs, kad žodinio proceso tvarka bylos aplinkybės bus ištirtos išsamiau, turi teisę panaikinti šio straipsnio 4 dalyje nurodytas nutartis ir paskirti žodinį bylos nagrinėjimą. Civilinio proceso kodekso 235 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad byla gali būti nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, kai viena proceso šalis pareiškia prašymą bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, o kita šalis per teismo nustatytą terminą nepareiškia prieštaravimo dėl tokio bylos nagrinėjimo. Šioje dalyje nurodytu atveju žodinis bylos nagrinėjimas rengiamas, jeigu bet kuris dalyvaujantis byloje asmuo paprašo žodinio bylos nagrinėjimo arba teismas nusprendžia, kad toks nagrinėjimas yra būtinas.

5.3. Civilinio proceso kodekso 321 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta, kad apeliacinis skundas nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka, išskyrus Civilinio proceso kodekso 322 straipsnyje nurodytas išimtis. Teismo posėdis nagrinėjant apeliacinį skundą rašytinio proceso tvarka susideda iš pranešimo apie bylą, apeliacinį skundą, atsiliepimą į apeliacinį skundą, teisėjų nuomonių išreiškimo, balsavimo ir sprendimo (nutarties) priėmimo. Vadovaujantis Civilinio proceso kodekso 322 straipsniu, apeliacinis skundas nagrinėjamas žodinio proceso tvarka, jeigu bylą nagrinėjantis teismas pripažįsta, kad žodinis nagrinėjimas būtinas. Dalyvaujantys byloje asmenys apeliaciniame skunde, atsiliepime į apeliacinį skundą arba pareiškimе dėl prisidėjimo prie apeliacinio skundo gali pateikti motyvuotą prašymą nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, tačiau šis prašymas teismui nėra privalomas.

5.4. Vadovaujantis Civilinio proceso kodekso 356 straipsnio 1 ir 2 dalimis, kasacinė byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka. Teismo posėdis susideda iš pranešimo apie bylą, kasacinį skundą, atsiliepimą į kasacinį skundą, teisėjų nuomonių išreiškimo, balsavimo ir nutarties (nutarimo) priėmimo. Nusprendusi, kad tai būtina, teisėjų kolegija paskiria žodinį bylos nagrinėjimą.

5.5. Civilinio proceso kodekso 370 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad prašymas atnaujinti procesą nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai teismas nusprendžia prašymą nagrinėti žodinio proceso tvarka.

5.6. Rašytinis procesas taikomas nagrinėjant tam tikrų kategorijų bylas, pavyzdžiui, viešųjų pirkimų bylas (Civilinio proceso kodekso 423¹ straipsnis), bylas, nagrinėjamas dokumentinio proceso tvarka (Civilinio proceso kodekso 427 straipsnis), ir kt.

5.7. Vadovaujantis Civilinio proceso kodekso 443 straipsnio 5 dalimi, ypatingosios teisenos bylos nagrinėjamos rašytinio proceso tvarka, išskyrus Civilinio proceso kodekso V dalyje nurodytus atvejus. Bylą nagrinėjantis teismas turi teisę nuspręsti konkrečią bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka. Civilinio proceso kodekse tiesiogiai nurodyta, kurios ypatingosios teisenos bylos turi būti nagrinėjamos žodinio proceso tvarka, pavyzdžiui, bylos dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje (Civilinio proceso kodekso 467 straipsnis), dėl nepilnamečio pripažinimo veiksniu (Civilinio proceso kodekso 477 straipsnis), dėl įvaikinimo (Civilinio proceso kodekso 484 straipsnis), dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo ir (ar) globėjo ar rūpintojo paskyrimo (Civilinio proceso kodekso 502 straipsnis) ir kt.

5.8. Tam tikros teismo nutartys ar rezoliucijos, kuriomis priimami tarpiniai procesiniai sprendimai, priimamos rašytinio proceso tvarka, pavyzdžiui, teismo nutartis paskirti kuratorių (Civilinio proceso kodekso 39 straipsnis), teismo nutartis dėl šalies pakeitimo procesinio teisių perėmimo atveju (Civilinio proceso kodekso 48 straipsnis), teismo rezoliucijos dėl procesinių terminų pratęsimo ar atnaujinimo (Civilinio proceso kodekso 77, 78 straipsniai) ir kt.

6. Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas, kuriuo siekiama įteisinti dalyvaujančių byloje asmenų galimybę dalyvauti nagrinėjant bylą rašytinio proceso tvarka, jeigu jie to pageidauja, išbalansuotą Civilinio proceso kodekse įtvirtintų civilinio proceso principų (bylų nagrinėjimo teisme viešumo, koncentracijos, ekonomiškumo, asmens teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir kt.) suderinamumą ir neatitiktų Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatytų teisėkūros tikslingumo, proporcingumo, efektyvumo, sistemiškumo principų, kurie skirti vientisai, nuosekliai, darniai ir veiksmingai teisės sistemai sukurti.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

Teisės sistemos departamentas
direktorė

[Signature]
Milda Greičienė
2017-05-30

Teisingumo ministrė

[Signature]
Rasa Vainiūtė

2017-05-30

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO VALDYBA

SPRENDIMAS
DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ IŠVADŲ

2017 m. balandžio 28 d. Nr. SV-S-229
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo valdyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 ir 145 straipsniais ir atsižvelgdama į Seimo 2017 m. balandžio 25 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-52 bei į Seimo Sveikatos reikalų, Teisės ir teisėtvarkos, Užsienio reikalų ir Žmogaus teisių komitetų siūlymus, n u s p r e n d ž i a:

Prašyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateikti Lietuvos Respublikos Seimui išvadas dėl šių įstatymų projektų:

32 1. Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo Nr. I-1374 42 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2561.

12 2. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. IX-743 153 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4003.

72 { 3. Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4842.

4. Lietuvos Respublikos karo policijos įstatymo Nr. VIII-911 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4843.

27 5. Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymo Nr. X-709 38 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-193.

12 6. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 663 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-283.

27 7. Lietuvos Respublikos socialinių įmonių įstatymo Nr. IX-2251 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-523.

63 8. Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 133 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-533.

Seimo Pirmininkas

Viktoras Pranckietis

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO PROCESO KODEKSO PATVIRTINIMO, ĮSIGALIOJIMO IR
ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO NR. IX-743 153 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodekso (toliau – Kodeksas) patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. IX-743 153 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau - Projektas) rengimą paskatino iš piliečių gauti nusiskundimai dėl bylų nagrinėjimo jiems nedalyvaujant.

Projektu siekiama svarstant procesinius klausimus, rašytinio proceso tvarka įteisinti dalyvaujančių byloje asmenų galimybę dalyvauti bylos nagrinėjime jei jie to pageidauja.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projektą iniciavo ir parengė Lietuvos Respublikos Seimo nariai Valerijus Simulik ir Eduardas Šablinskas.

3. Dabartinis Įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reguliavimas

Šiuo metu Kodekse numatyta kad svarstant procesinius klausimus, kurie turi būti nagrinėjami rašytinio proceso tvarka į posėdį dalyvaujantys byloje asmenys nekviečiami ir jame nedalyvauja.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir laukiami teigiami rezultatai

Įstatymo projekte siūloma svarstant procesinius klausimus, rašytinio proceso tvarka įteisinti dalyvaujančių byloje asmenų galimybę dalyvauti bylos nagrinėjime jei jie to pageidauja.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

5. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas Įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

6. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, teisės aktai, kuriuos būtina priimti, galiojantys teisės aktai, kuriuos reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Nėra.

7. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, Įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus.

8. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

9. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir parengimo terminai

Siekiant Įstatymo projekte siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą kitų teisės aktų keisti nereikės.

10. Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšos, kurių prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo įgyvendinimui nereikės savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų

11. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Nėra.

12. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai, kurių reikia jiems įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „rašytinis procesas“.

13. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia

Seimo nariai:

Valerijus Simulik
Eduardas Šablinskas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO PROCESO KODEKSO PATVIRTINIMO, ĮSIGALIOJIMO IR
ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO NR. IX-743 153 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 153 straipsnio 2 dalies pakeitimas.
Pakeisti 153 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Šio Kodekso numatytais atvejais galimas rašytinis procesas. Šiuo atveju į teismo posėdį dalyvaujantys byloje asmenys nekviečiami ir jame nedalyvauja, bet tik tuo atveju, jei kuri nors iš šalių nepareiškė norą dalyvauti. Apie rašytinį procesą dalyvaujantiems byloje asmenims pranešama šio Kodekso 133 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teikia
Seimo nariai:

Valerijus Simulik
Eduardas Šablinskas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO PROCESO KODEKSO PATVIRTINIMO, ĮSIGALIOJIMO IR
ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO NR. IX-743 153 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 153 straipsnio 2 dalies pakeitimas.
Pakeisti 153 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Šio Kodekso numatytais atvejais galimas rašytinis procesas. Šiuo atveju į teismo posėdį dalyvaujantys byloje asmenys nekviečiami ir jame nedalyvauja, **bet tik tuo atveju, jei kuri nors iš šalių nepareiškė norą dalyvauti.** Apie rašytinį procesą dalyvaujantiems byloje asmenims pranešama šio Kodekso 133 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teikia
Seimo nariai:

Valerijus Simulik

Eduardas Šablinskas

TEISĖJŲ TARYBA

L. Sapiegos g. 15, LT- 10312 Vilnius, tel. (8 5) 251 4188, faks. (8 5) 268 5187

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
TAIS

2017-05-26 Nr. 36P-109-(7.1.10)
2017-05-17 Nr.

DĖL PASTABŲ TEISĖS AKTO PROJEKTUI NR. 17-6441

Teisėjų taryba, susipažinusi su pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. IX-743 153 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4003“ projektu Nr. 17-6441 (toliau – Nutarimo projektas), kuriuo siūloma keisti Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 153 straipsnio 2 dalį, iš esmės pritardama Nutarimo projektui, pagal kompetenciją teikia savo pastabas dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. IX-743 153 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIIP-4003 (toliau – Įstatymo projektas) siūlomo teisinio reguliavimo priemonių ir jų įgyvendinimo pasekmių.

1. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad Įstatymo projektu siekiama, svarstant procesinius klausimus rašytinio proceso tvarka, įteisinti dalyvaujančių byloje asmenų galimybę dalyvauti bylos nagrinėjime, jei jie to pageidauja.

Civiliniame procese skiriamos dvi bylos nagrinėjimo formos: žodinė ir rašytinė. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad iš Konstitucijos, *inter alia* teisingumo principo, konstitucinės teisės kreiptis į teismą dėl pažeistų teisių ir laisvių gynimo, kyla teismo proceso greitumo ir veiksmingumo reikalavimas; įstatymų leidėjas, reguliuodamas bylų nagrinėjimo teisme santykius, turi nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris sudarytų sąlygas bylą išnagrinėti ir sprendimą įvykdyti be nepateisinamų pertraukų, taip užkertant kelią teisme vilkinti bylų nagrinėjimą, *inter alia* asmenims piktnaudžiaujant procesinėmis teisėmis (Konstitucinio Teismo 2012 m. gruodžio 6 d. nutarimas). Kita vertus, aptariamame Konstitucinio Teismo nutarime taip pat nurodyta, kad neturi būti sudaroma prielaidų pažeisti civilinio proceso principus, varžyti proceso dalyvių procesines teises – taigi turi būti užtikrinama proceso dalyvių teisė į viešą teismo procesą (*inter alia* užtikrinama teisė pareikšti nuomonę visais byloje sprendžiamais klausimais) bei visuomenės interesus būti informuotai apie teismo procesą ir priimamus sprendimus.

CPK 133 straipsnio 3 dalyje, 153 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad į rašytinį procesą šalys nėra kviečiamos ir jame nedalyvauja, tačiau jos pranešimais informuojamos apie bylos nagrinėjimo datą ir vietą. Proceso šalims suteikta galimybė savo motyvus nurodyti raštu (teikti prašymus, reikalavimus ir kt.). Nustatytą teismo posėdžio dieną ištyręs byloje surinktus įrodymus teismas priima atitinkamą procesinį sprendimą (teismo sprendimą dėl ginčo esmės, teismo nutartį, kuria bylą užbaigiama be teismo sprendimo, arba teismo nutartį atidėti teismo sprendimo ar nutarties priėmimą ir paskelbimą) ir apie tai informuoja dalyvaujančius byloje asmenis (CPK 275 straipsnio 1 dalis, 292 straipsnis). Taigi, nagrinėjant bylą rašytinio proceso tvarka teismo posėdis nėra viešas,

byla nagrinėjama dalyvaujant tik teisėjui, rašytiniame procese nėra byloje dalyvaujančių asmenų pasisakymų. Tačiau teismui visuomet palikta teisė spręsti dėl bylos nagrinėjimo žodinio proceso tvarka. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nors dalyvaujantys byloje asmenys ir nekviečiami į teismo posėdį ir jame nedalyvauja, tačiau bylą nagrinėjant rašytinio proceso tvarka šalių teisė būti išklausytoms užtikrinama raštu.

Taigi, kai teismo posėdžiai vyksta rašytinio proceso tvarka, yra įgyvendinama asmenų teisė į teisingą bylos nagrinėjimą ir šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas atitinka Įstatymo projekto rengėjų nurodytus Įstatymo projekto tikslus. Pažymėtina, kad rašytinis bylos nagrinėjimas yra bendrosios civilinio proceso taisyklės, jog teismo posėdžiai vyksta žodinio proceso tvarka, išimtis (CPK 153 straipsnio 1 dalis). Todėl įgyvendindamas diskrecijos teisę spręsti, kokia forma (žodine ar rašytine) nagrinėti bylą, teismas kiekvienu atveju turi vertinti konkrečios bylos aplinkybes (šalių sutartinių santykių pobūdį, prievolės pažeidimo aplinkybes, patirtų nuostolių dydį ir kt.), atsižvelgti į šių formų prigimtį ir tikslus, vadovautis teisingumo, protingumo, sąžiningumo principais ir siekti nepažeisti vieno iš pagrindinių civilinio proceso principų – įstatymu garantuojamą žodinį bylos nagrinėjimą (CPK 153 straipsnio 3 dalis).

Konstitucinis viešo bylų nagrinėjimo teisme principas, kuris lemia ir teismo posėdžio, kuriame nagrinėjama byla, viešumą – vienas pagrindinių civilinio proceso principų. Pirmosios instancijos teisme galioja bendras žodinio bylos nagrinėjimo principas (CPK 15, 235 straipsniai), pagal kurį visos bylos pirmojoje instancijoje nagrinėjamos šiuo būdu, t. y. laikantis žodiškumo principo, išskyrus įstatymo numatytas išimtis. Paprastai rašytinio proceso tvarka nagrinėjamos tik tam tikrų kategorijų bylos CPK numatytais atvejais, bylos tam tikrose civilinio proceso stadijose, arba sprendžiami tam tikri procesiniai klausimai ne dėl bylos esmės. Atkreiptinas dėmesys, kad rašytinis procesas galimas tik įsakmiai įstatyme nurodytais atvejais. Vadinas, jei įstatymas nenumato, kokia forma turi būti nagrinėjama byla, turi vykti žodinis bylos nagrinėjimas.

2. CPK numatyta nemažai išimčių, kai byla pirmosios instancijos teisme gali būti nagrinėjama rašytinio proceso tvarka. Pavyzdžiui, jei nė viena šalis neprieštarauja, rašytinio proceso tvarka teismas turi teisę nagrinėti bylas dėl nedidelių sumų priteisimo (CPK 441 straipsnis). Įstatymų leidėjas suteikia teismui diskrecijos teisę *ex officio* nuspręsti, kokia forma ir tvarka nagrinėti bylą tuo atveju, jeigu ieškinio suma neviršija 1 500 eurų. CPK 441 straipsnio prasme sąvoka „forma“ reiškia žodinį arba rašytinį bylos nagrinėjimą (CPK 153 straipsnis), o sąvoka „tvarka“ – kaip bus nagrinėjamas konkretus ginčas dėl nedidelės sumos priteisimo, t. y. teismas turi nuspręsti dėl pasirengimo nagrinėjimui teisme stadijos būtinumo, o jį pasirinkus – dėl pasirengimo bylos nagrinėjimui būdo: paruošiamųjų dokumentų, parengiamojo posėdžio būdu arba nutartimi bylai nagrinėti skiriant teismo posėdį. Tuo atveju, jeigu yra nors vienos šalies prašymas nagrinėti bylą žodinio proceso tvarka, bylos nagrinėjimo procesas privalo būti žodinis (CPK 441 straipsnio 2 dalis). Tokia nuostata kildinama iš Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos kiekvieno asmens teisės į viešą teisminį nagrinėjimą, kuris visais atvejais, išskyrus išimtines aplinkybes, kartu reiškia ir valstybės garantuojamą žodinį bylos nagrinėjimą bent vienos instancijos teisme (2002 m. lapkričio 12 d. Salomonsson, Dory ir Lundevall bylose prieš Švediją) (*Kauno apygardos teismo nutartis civilinėje byloje Kauno miesto savivaldybė v. akcinė bendrovė „Lietuvos draudimas“, civilinės bylos Nr. e2A-555-480/2017*).

Svarbu pažymėti, kad žodinis bylos nagrinėjimas taip pat turi tam tikrų rašytinio proceso elementų, padedančių siekti proceso koncentruotumo (pavyzdžiui, kai kurie teismo procesiniai veiksmai atliekami rašytinio proceso tvarka – dėl atleidimo nuo žyminio mokesčio dalies ar

žyminio mokesčio sumokėjimo atidėjimo (CPK 83 straipsnio 3 dalis, 84 straipsnis), laikinųjų apsaugos priemonių pakeitimo ar panaikinimo (CPK 147 straipsnio 1 dalis) ir kt. Paminėtina ir tai, kad nors įstatymas tiesiogiai nenumato, tačiau iš tam tikrų CPK normų sisteminės analizės galima daryti išvadą, kad tos pačios bylos teismo nagrinėjimo metu gali būti derinamas žodinis ir rašytinis procesas.

Teisėjų tarybos nuomone, esamas nustatytas teisinis reguliavimas dėl civilinių bylų nagrinėjimo teismo posėdyje formos (bylų nagrinėjimo žodinio proceso ir rašytinio proceso tvarka), žodinės teismo posėdžio formos pirmenybės pirmosios instancijos teisme rašytinio proceso atžvilgiu, teismo posėdžių formos keitimo galimybės, suteikiant teismui diskrecijos teisę įvertinti, kokią teismo posėdžių formą tikslinga pasirinkti, siekiant tinkamai išnagrinėti bylą, yra sistemiškai suderintas CPK, nepažeidžia CPK įtvirtintų civilinio proceso principų (bylų nagrinėjimo teisme viešumo, koncentracijos, ekonomiškumo, asmens teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir kt.).

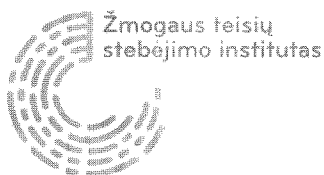
Pirmininkas

Rimvydas Norkus

(Originalas nebus siunčiamas)

Rimantė Valkavičienė, tel. (8 5) 268 3406, el. p. rimante.valkaviciene@teismai.lt

Didžioji g. 5, LT-01228, Vilnius
Tel. (5) 23 14 677
hrmi@hrmi.lt
www.hrmi.lt

Lietuvos Respublikos
Teisingumo ministerijai

2017-05-19 Nr. IS-XII-18

Tik el. paštu

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo "Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. IX-743 153 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4003" projekto

Atsižvelgdamas į 2017 m. gegužės 17 d. gautą pranešimą apie Vyriausybės nutarimo "Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. IX-743 153 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4003" projekto derinimą ir įvertinęs teikiamą projektą, Žmogaus teisių stebėjimo institutas **pritaria** teikiamam projektui.

Manome, kad šiuo metu galiojančiame Civilinio proceso kodekse yra tinkamai subalansuota teisė į žodinį bylos nagrinėjimą ir teismo proceso greitumo ir veiksmingumo reikalavimai. Pirmojoje instancijoje nagrinėjamos bylos taikomas žodiškumo principas, taigi bylos nagrinėjamos žodinio proceso tvarka (CPK 235 str. 2 d.). Nors apeliacine ar kasacine tvarka bylos įprastai nagrinėjamos rašytinio proceso tvarka, CPK 322 str. ir 356 str. 2 d. yra įtvirtinta teismo diskrecija atitinkamai apeliacinį ar kasacinį skundą nagrinėti žodinio proceso tvarka. Tokiais atvejais šalys ir kiti byloje dalyvaujantys asmenys kviečiamos į teismo posėdį, kur gali žodžiu pateikti pareiškimus, prašymus, paaiškinimus. Rašytinio proceso atveju šalys ir kiti byloje dalyvaujantys asmenys savo procesines teises įgyvendina raštu, todėl šalių teisės dalyvauti teismo posėdyje rašytiniame procese įtvirtinimas nebūtų tikslingas arba reikštų rašytinio proceso paneigimą. Nustačius, kad rašytinis procesas visais atvejais galimas tik šalių sutikimu, galimybė nagrinėti bylą rašytinio proceso tvarka būtų itin susiaurinta. Tai lemtų ilgesnį ir didesnių sąnaudų reikalaujantį bylos nagrinėjimą bei apsunkintų iš konstitucinės teisės kreiptis į teismą kylančių teismo proceso greitumo ir veiksmingumo reikalavimų įgyvendinimą.

Pagarbiai

Natalija Bitiukova
Direktoriaus pavaduotoja teisės klausimais